

Sygn. akt V CSK 504/11

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z wniosku W. Z. i H. W.

przy uczestnictwie R. W., Gminy Ł. i Powiatu Ż. -

- Powiatowego Zarządu Dróg w Ż.

o uwłaszczenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 listopada 2012 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczyń

od postanowienia Sądu Okręgowego

z dnia 14 lipca 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawców H. W. i W. Z. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ż. oddalającego ich wnioski o stwierdzenie, że H. W. oraz jej mąż K. W. nabyli z dniem 4 listopada 1971 r. do wspólności ustawowej część działki nr 4649 o powierzchni 0,07 ha, położoną w Ł.

Sąd Okręgowy zaaprobował ustalenia faktyczne dokonane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, z których wynikało, że w odległej przeszłości objęta wnioskiem część działki nr 4649 o powierzchni 0,07 ha w Ł. przylegała do działki nr 4747 i stanowiła z nią jeden obszar w nieformalnym użytkowaniu S. i T. małżonków M., którzy jednak pozostawili „pas przechodni”, oddzielony płotem od działki nr 4747, umożliwiającą dostęp do tej i innych działek sąsiednich. Z tego przejścia korzystała zwłaszcza rodzina M. – właściciele sąsiedniej działki nr 4645/2. Przejście te, przedłużone na inne grunty i częściowo utwardzone asfaltem, służyło bezkonfliktowo wszystkim zainteresowanym mieszkańcom wsi jako dojście do kościoła, sklepu i stacji PKP.

Działkę nr 4747 objęła po rodzicach (M.) H. W. z mężem K. W. lat 60-tych zewidencjonowano pas przechodni pod pozycją „4649”, jako drogę we władaniu Powiatowego Zarządu Dróg Lokalnych w Ż. W latach 90-tych drodze tej nadano nazwę „ulica Ż”.

W 1977 r. toczyło się postępowanie uwłaszczeniowe w odniesieniu do działki nr 4747, nieobjmujące jednak pasa przechodniego, który nie został też ujawniony w akcie własności ziemi z dnia 16 listopada 1977 r. W postępowaniu tym uczestniczyli małżonkowie W., ale nie zgłosili uprawnień uwłaszczeniowych do działki nr 4649.

Sąd Okręgowy potwierdził w związku z tym stanowisko Sądu Rejonowego, iż wnioskodawcy nie wykazali, że małżonkowie W. byli w dniu 4 listopada 1971 r. posiadaczami samoistnymi tej działki.

Wnioskodawcy w skardze kasacyjnej domagali się uchylenia postanowienia odwoławczego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarżący powołali się na naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 27, poz. 250 ze zm.) oraz art. 336 k.c. i uznanie, że K. i H. W. nie byli w dniu 4 listopada 1971 r. samoistnymi posiadaczami części działki nr 4649 położonej w Ł.

Zarzucili również naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez niewskazanie podstawy prawnej wyłączenia samoistnego posiadania tych osób.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 27, poz. 250; dalej: „ustawa uwłaszczeniowa”) została uchylona ustawą z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 11, poz. 81 ze zm.), ale nie całkowicie, bowiem nadal obowiązuje art. 1 ustawy uwłaszczeniowej ograniczający uprawnienia wnioskodawców do wskazanych tam przesłanek. Konieczny status posiadacza samoistnego nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego mógł wynikać zarówno z zawarcia nieformalnej umowy przeniesienia własności nieruchomości (art. 1 ust. 1 ustawy uwłaszczeniowej), jak i z nabycia tego statusu przez rolnika w inny sposób oraz utrzymania go przez określony czas (art. 1 ust. 2 ustawy uwłaszczeniowej).

Wnioskodawcy nigdy nie twierdzili, że przyczyną objęcia w posiadanie działki nr 4649 przez ich poprzedników prawnych była nieformalna umowa przeniesienia własności nieruchomości i takiego faktu nie ujawniło postępowanie dowodowe, dlatego podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 1 ust. 1 ustawy uwłaszczeniowej jest oczywiście bezzasadny.

Nie jest również uzasadniona skarga kasacyjna w części pozostałej. W tej mierze decydujące znaczenie mają ustalenia faktyczne dokonane w sposób miarodajny, umożliwiające rozstrzygnięcie sprawy, którymi Sąd Najwyższy jest związany w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398³ § 3 k.p.c.). Wnika z nich, że już w latach 60-tych „pas przechodni” został oddzielony od działki nr 4747 trwałym ogrodzeniem, służył mieszkańcom wsi w sposób bezkolizyjny, a w końcu lat 60-tych został zaewidencjonowany geodezyjnie jako działka nr 4649 we władaniu

Powiatowego Zarządu Dróg Lokalnych w Ż. Trafna jest zatem konkluzja, że małżonkowie Wróblowie nie byli samoistnymi posiadaczami tej działki.

W 1977 r. zostało przeprowadzone postępowanie uwłaszczeniowe, obejmujące działkę nr 4747, w którym uczestniczyła m.in. wnioskodawczyni H. W. nie zgłaszając pretensji do działki nr 4649. Wydany wówczas akt własności ziemi z dnia 16 listopada 1977 r. nie obejmował tej przyległej działki. Jest oczywiste, że postępowaniem uwłaszczeniowym powinna być objęta cała nieruchomość rolnika podlegająca uwłaszczeniu. Z tego względu niedopuszczalne byłoby „rozcłankowywanie” zwartej nieruchomości rolnej do różnych postępowań uwłaszczeniowych, dlatego akt własności ziemi nr ... z dnia 16 listopada 1977 r. autorytatywnie zaświadcza, że nie było podstaw prawnych do uwłaszczenia małżonków W. na działce nr 4649. W myśl art. 63 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 107, poz. 464 ze zm.), decyzje uwłaszczeniowe stały się niewzruszalne. Ponowny wniosek uwłaszczeniowy złożony po 33 latach, odnoszący się według wnioskodawców do jednej zwartej nieruchomości rolnej, zmierza w istocie do niedopuszczalnego podważenia decyzji uwłaszczeniowej z 16 listopada 1977 r. Należało w konsekwencji oddalić skargę kasacyjną (art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).